

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) (jud. Igor Barbacaru)
Dosarul nr. 3a-527/20
2-19059396-02-3a-07042020

DECIZIE

28 iunie 2023

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul	Veronica Negru
Judecători	Ina Dutca și Ecaterina Palanciuc
Grefier	Alin Andrieș

examinând în ședință publică apelul declarat de către Mitropolia Moldovei împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, emisă în cauza în contencios administrativ la acțiunea depusă de către Mitropolia Moldovei împotriva Agenției Servicii Publice, Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, terți Ministerul Culturii și Mitropolia Basarabiei, cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

c o n s t a t ă :

În data de 14 ianuarie 2019, Mitropolia Moldovei, s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva Agenției Servicii Publice, Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, cu privire la anularea răspunsului din 13.12.2018, și obligarea de a rectifica intabularea din Registrul bunurilor imobile la nr. cadastral ***** și 2517000.030.01 la rubrica grevare a drepturilor patrimoniale cu drept de folosință în partea ce ține de titular din „Adormirea Maicii Domnului Instituție Necomercială” în „Instituția Religioasă Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove a Bisericii Ortodoxe din Moldova”.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin contractul din 04.01.2003 în baza Hotărârii Guvernului nr. 740 din 11.06.2002 între Republica Moldova (reprezentată de Ministerul Culturii) și Mitropolia Moldovei (reprezentată de Secretarul Eparhial, Vadim Cheibaș) a fost încheiat Contract de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor eclesiastice prin care mai multe bunuri imobile (clădiri de biserici, alte lăcașuri de cult, și terenurile pe care se aflau) au fost grevate cu drept de folosință în beneficiul Mitropoliei Moldovei pentru desfășurarea procedurilor religioase de către comunitățile religioase subordonate canonic Mitropoliei Moldovei, inclusiv Comunitatea religioasă „Adormirea Maicii Domnului” din s. Dereneu, r. Călărași.

În acest context, comunică reclamanta, că contractul a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile, inclusiv și în ceea ce ține de clădirea bisericii din s. Dereneu, r. Călărași (nr. cadastral *****.01) și terenului pe care se află (nr. cadastral *****) -

ambele în continuare denumite Bunuri imobile. Iar acest fapt se confirmă prin copia confirmată a imprimării din Registrul bunurilor imobile din 29.02.2012 și imprimării contractului din 04.01.2003 de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor eclesiastice dintre Republica Moldova (reprezentată de Ministerul Culturii) și Mitropolie.

Astfel, relatează reclamanta, că în baza Hotărârii Guvernului din anul 2002 și cntractului din anul 2003 nominalizate, Mitropolia Moldovei deținea drept de folosință asupra Bunurilor imobile. Însă, în luna noiembrie 2018, Mitropolia Moldovei a stabilit că intabularea din Registrul bunurilor imobile referitor la grevarea cu drept de folosință a Bunurilor imobile a fost modificată în partea titularului din Mitropolia Moldovei în „Adormirea Maicii Domnului” Instituție necomercială. Iar acest fapt se confirmă prin copia confirmată a certificatului din Registrul bunurilor imobile din 02.11.2018.

În urma celor menționate, comunică reclamanta, că Mitropolia Moldovei a expediat prin poștă recomandată cerere prealabilă în adresa Agenției la subdiviziunea sa teritorială, prin care a solicitat rectificarea intabulării în partea ce ține de restabilirea titularului corect al dreptului de folosință a Bunurilor imobile. Iar în data de 28.12.2018, Mitropolia Moldovei a recepționat răspunsul Agenției din 13.12.2018, prin care se indică că Agenția consideră legale acțiunile sale fără ca Agenția să se expună pe solicitările cererii (atașat la cerere ca anexa nr. 4).

Prin urmare, menționează reclamanta, că Mitropolia Moldovei nu a exprimat acord privind modificarea titularului dreptului de folosință din Mitropolia Moldovei în Instituție necomercială Adormirea Maicii Domnului. Or, oricare ar fi situația anterioară, comunitatea religioasă „Adormirea Maicii Domnului” a efectuat mai multe acte și proceduri prin care a perfectat intenționat ieșirea de sub subordonarea canonică a Mitropoliei Moldovei și a aderat la alt cult religios. Iar acest fapt se confirmă prin copia confirmată a deciziei Ministerului Justiției din 23.08.2017, prin care a fost înregistrată ieșirea de sub subordonarea canonică a Mitropoliei Moldovei a comunității religioase „Adormirea Maicii Domnului” s. Dereneu r. Călărași și copia confirmată a consimțământului Mitropoliei Basarabiei din 10.08.2017 referitor la intrarea comunității religioase „Adormirea Maicii Domnului” s. Dereneu r. Călărași sub subordonarea canonică a Mitropoliei Basarabiei, atașate la această cerere ca anexa nr. 5.

Astfel, consideră reclamanta, că chiar dacă ar fi existat careva temeii în baza căruia Agenția a trecut titularul dreptului de folosință asupra Bunurilor imobile de la Mitropolia Moldovei în Comunitatea religioasă Adormirea Maicii Domnului - în baza Hotărârii Guvernului din 11.06.2002 și Contractului din 04.01.2003 - odată ce Bunurile imobile au fost acordate în folosință Mitropoliei Moldovei pentru necesitățile comunităților religioase subordonate canonic - iar comunitatea religioasă Adormirea Maicii Domnului din s. Dereneu r. Călărași nu mai este subordonată canonic Mitropoliei Moldovei, rezultă că, Agenția urmează să rectifice intabularea din Registrul bunurilor imobile la nr. cadastral ***** și *****.01 la rubrica grevare a drepturilor patrimoniale cu drept de folosință în partea ce ține de titular din „Adormirea Maicii Domnului Instituție Necomercială” în „Instituția Religioasă Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove a Bisericii Ortodoxe din Moldova”.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, s-a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată (vol. I, f.d. 74).

Nefiind de acord cu hotărârea emisă, Mitropolia Moldovei, în data de 12 martie 2020, a declarat apel nemotivat, iar în data de 17 aprilie 2020 apel motivat, ce ulterior în data de 16 februarie 2021 a fost suplinit împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, solicitând casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea acțiunii.

Întru susținerea apelului declarat, Mitropolia Moldovei, a relatat argumentele indicate mai sus întru susținerea acțiunii înaintate în judecată. Suplimentar comunicând că, Agenția neîntemeiat a efectuat modificări fără acordul Mitropoliei Moldovei ca titular al drepturilor asupra Bunurilor imobile, declarînd în instanța de judecată că nu a efectuat modificări - dar printr-o simplă contrapunere a certificatului din registrul bunurilor imobile din 02.11.2018, care a și servit temei pentru adresarea în instanța de judecată, cu certificatul din 04.03.2019, se denotă că în afară de modificările efectuate anterior datei de 02.11.2018 Agenția a efectuat modificări în Registru chiar și în cadrul procesului, or, în certificatul din 02.11.2018 este indicat la subcapitolul 3 Grevarea drepturilor patrimoniale rubrica 3.1.2. temeiul înregistrării dreptului "Contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor eclesiastice de istorie și cultura din 04.01.2003", iar în Certificatul din 04.03.2019 în aceeași rubrică este indicat ca temei "Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11.06.2002".

Mai mult ca atât, certificatul din 02.11.2018 nu a fost contestat de nici una din părți și autenticitatea lui a fost confirmată inclusiv de Agenție.

Astfel, indică apelanta, că necătând la acest fapt, instanța nu a apreciat autenticitatea certificatului prezentat în cadrul procesului de Agenție din 04.03.2019 față de Certificatul din 02.11.2018 și imprimarea din registru din 29.02.2012. Or, instanța a indicat că nu deține probe a existenței contractului din 04.01.2003 și apreciază critic copia confirmată a acestuia, necătând la faptul că prin certificatul din Registru din 02.11.2018 anume acest act a fost indicat ca temei pentru înregistrarea dreptului de folosință asupra Bunurilor imobile. Iar prin urmare, instanța incorect a aplicat art. 139 al CPC și nu a aplicat prevederile art. 505 al Codului Civil în redacția de până la 01.03.2019 cu toate că trebuia să le aplice - ceea ce constituie o încălcare de drept și temei pentru casarea hotărârii primei instanțe.

Totodată, relatează apelanta, că dacă instanța consideră că Mitropolia Moldovei urma să se adreseze la ghișeu la Agenție cu cerere de rectificare și nu cu cerere prealabilă, instanța urma să aplice art. 43 al CPC și să strămute cauza la examinare în sediul Centru al Judecătorei Chișinău specializată în cauze civile, ceea ce nu a făcut și ceea ce constituie un temei suplimentar de casare a hotărârii. Or, la caz odată ce instanța a reținut spre examinare cauza în contencios administrativ chiar dacă a apreciat critic contractul din 04.01.2003 și imprimarea din Registrul bunurilor imobile din 29.02.2012 urma să admită acțiunea și să dispună obligarea Agenției să rectifice intabularea privind drepturile asupra Bunurilor imobile - în baza argumentelor și probelor privind ieșirea

Comunității Religioase de sub subordonarea canonică a Mitropoliei Moldovei prin prisma prevederilor Hotărârii Guvernului nr.740 din 2002, care indică că edificiile lăcașelor de cult se transmit pentru deservirea comunităților religioase subordonate canonic Mitropoliei Moldovei, dar nu a făcut-o.

În aceeași ordine de idei, susține apelanta, că prin acțiunea înaintată de Mitropolie nu s-a solicitat anularea răspunsului la cererea prealabilă a Mitropoliei, ci constatarea ilegalității acestuia, care la caz din temeiurile descrise se denotă cert ca ilegal, respectiv odată ce prima instanță nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, hotărîrea urmează a fi casată.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2020, s-a atras în proces în calitate de persoană terță, Mitropolia Basarabiei (vol. I, f.d. 138).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2020, s-a atras în proces în calitate de persoană terță, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (vol. I, f.d. 180).

Intimata, Agenția Servicii Publice, fiind notificată despre apelul declarat de către Mitropolia Moldovei împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, prin referința depusă în data de 19 mai 2020 și ulterior suplinită în data de 04 martie 2021, a solicitat respingerea apelului ca neîntemeiat. Invocând că, cerințele apelantei sunt neîntemeiate, iar litigiul dat nu ține de contencios administrativ, deoarece nu se contestă nici un act sau o acțiune a părâtului în măsură să lezeze un drept al apelantei. Or, înscrierile operate de registratorul oficiului cadastral teritorial în registrul bunurilor imobile sunt în strictă conformitate cu actele prezentate de titularul dreptului înregistrat. Iar temeiuri de a rectifica/radia dreptul Comunității religioase „Adormirea Măicii Domnului” de folosință a construcției, în care activează aceasta, nu exista sau cel puțin nu au fost prezentate registratorului, precum condiționează legiuitorul.

Totodată, indică intimata, că acțiunea apelantei/reclamante urma a fi declarată inadmisibilă pe motivul indicat în alin. (2) lit. f) a art. 207 Cod administrativ, întrucât, nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 208, care se referă la obligativitatea suplinirii procedurii prealabile. Or, apelanta nu a înaintat o cerere prealabilă către Agenția Servicii Publice, adresând doar o cerere de rectificare către Serviciul cadastral teritorial Călărași, care este o subdiviziune.

În aceeași ordine de idei, susține intimata, că modificarea denumirii Titularului (nu schimbarea titularului dreptului, care, în fapt, este o nouă înregistrare) este guvernată de prevederile art.38 al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, care la alin.(8) enumeră cazurile când modificările înscrierilor din registrul bunurilor imobile nu reprezintă rectificare și se face la cerere sau din oficiu, în temeiul actelor justificative. Respectiv, odată solicitat serviciul de către titular, registratorul era obligat de a modifica denumirea titularului în registru conform actului confirmativ prezentat de către titular, extrasul din Registrul unităților de drept, iar în cazul dat se urmărește rectificarea înscrisului referitor la titular, caz în care, prin prisma prevederilor art.31 alin.(3) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, urmează a fi pornită o acțiune în rectificare. Dar o acțiune în rectificare a înscrisului din registrul bunurilor imobile se înaintează către

titularul înregistrat, consimțământul căruia este necesar pentru rectificare, conform art.439 alin.(2) al Codului civil.

Intimata, Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, fiind notificată despre apelul declarat de către Mitropolia Moldovei împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, prin referința depusă în data de 25 mai 2020 și 20 octombrie 2020, a solicitat respingerea apelului. Invocând că, analizând totalitatea circumstanțelor prezentate până la moment, atât în acțiune, cât și în prezenta referință, se concluzionează că apelanta niciodată nu a avut careva înregistrări în Registrul Bunurilor Imobile, la capitolul folosință/posesie în favoarea sa, asupra bunurilor imobile litigioase. Or, apelanta nu a probat prin probe cel puțin pertinente, care să corespundă condițiilor legale, despre existența dreptului invocat.

Mai mult ca atât, subordonarea canonică nu are nici o legătură cu efectele juridice/raporturile juridice la care a fost parte comunitatea religioasă, or aceasta răspunde personal pentru toate drepturile și obligațiile născute în reporturi juridice civile.

Terțul, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, fiind notificat despre apelul declarat de către Mitropolia Moldovei împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, prin referința depusă în data de 22 februarie 2021 și 16 noiembrie 2022, a invocat că, biserica din s. Dereneu, r. Călărași este înregistrată în calitate de monument arhitectural în conformitate cu poziția 174 (Zona de centru) din Registrul Monumentelor, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1521 din 15 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor. Iar prin contractul de transmitere în folosință și protejare a monumentului istoric nr.01 din 05 noiembrie 2019, biserica din s. Dereneu, r. Călărași a fost transmisă în folosință Comunității Religioase Parohia Ortodoxă „Adormirea Măicii Domnului” din s. Dereneu, r. Călărași pentru asigurarea protecției și ocrotirii acesteia, în calitate de monument istoric.

Astfel, indică terțul, că după expirarea termenului contractului, sau în cazul intervenirii altor circumstanțe care vor conduce la rezoluțiunea contractului, biserica din s. Dereneu, r. Călărași va reveni în folosința statului, dacă nu va fi identificat alt subiect în vederea transmiterii în folosință și protejare a monumentului ocrotit.

Prin urmare, invocă terțul, că întrucât în actualul litigiu, față de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării nu au fost formulate careva pretenții, cauza urmează a fi examinată în lipsa Ministerului.

Persoana terță, Mitropolia Basarabiei, fiind notificată despre apelul declarat de către Mitropolia Moldovei împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, referință nu a prezentat.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău, s-a dispus subrogarea în drepturi a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării cu Ministerul Culturii.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul apelantei Mitropolia Moldovei, avocatul Gheorghe Botezatu, a pledat pentru admiterea apelului declarat, pe motivele invocate în cererea de apel, precum și al acțiunii înaintate în judecată.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul intimatului Agenția Servicii Publice, Aurica Lefter-Barcaru, a pledat pentru respingerea apelului, susținând motivele indicate în textul referinței depuse în data de 19 mai 2020 și ulterior suplinită în data de 04 martie 2021.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul intimatului Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, Constantin Turuta, a pledat pentru respingerea apelului ca neîntemeiat și menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond.

Terții Ministerul Culturii și Mitropolia Basarabiei, în ședința de judecată nu s-au prezentat, deși au fost legal citați. Însă, terțul Ministerul Culturii, prin referințele depuse în data de 22 februarie 2021 și 16 noiembrie 2022, a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa.

Audiind participanții prezenți la proces, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, consideră că, apelul este admisibil, urmînd a fi admis din alte motive cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii privind respingerea acțiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinînd cererea de apel, instanța de apel casează integral hotărârea primei instanței și emite o nouă decizie.

Conform art.231 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile judecătoriale adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Art.232 Cod administrativ prevede că, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

După cum rezultă din materialele cauzei apelul nemotivat a fost depus de către Mitropolia Moldovei, în data de 12 martie 2020, iar motivarea apelului în data de 17 aprilie 2020 apel motivat, or, dispozitivul hotărârii Judecătoriai Chișinău (sediul Rîșcani) a fost emis în data de 03 martie 2020, iar hotărârea motivată a fost expediată în adresa reprezentantului Mitropoliei Moldovei, avocatului Gheorghe Botezatu, prin intermediul poștei electronice în data de 24 martie 2020 (vol. I, f.d. 80), ceea ce denotă că cererea de apel a fost depusă cu respectarea termenului prevăzut la art.232 Cod administrativ.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să

examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară. (*Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Subsecvent, instanța de apel accentuează că, conform recomandărilor Avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești se invocă că o motivație și o analiză clară, sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ menționează că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei.

Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabil, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de ar putea exercita un eficient control judiciar.Or, hotărârile motivate urmăresc scopului de a demonstra părților că acestea au fost auzite, și, astfel, să contribuie la o acceptare mai ușoară de către aceștia a deciziei (a se vedea cauza *CtEDO Ruiz Torija contra Spaniei*).

Totodată, art. 238 din Codul administrativ, prevede că, în procedura de apel nu pot fi prezentate probe noi decât dacă un participant la proces dovedește că a fost în imposibilitate să le prezinte în procedura de examinare în fond și instanța de apel le admite printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs. Instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Conform art.231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Art. 194 alin. (1) Cod administrativ, prevede că, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Conform art.219 alin.(1)-(4) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt *din oficiu* în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces. Instanța de judecată poate avea o discuție juridică cu participanții la proces sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept a cauzei examinate.

Conform art. 206 alin. (1) lit. b) Cod Administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare).

Conform articolului 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contencios administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

În sensul articolului 220 alin. (1) din Codul administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93.

Conform articolului 93 din Codul administrativ, (1) fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. (2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. (3) Reglementări suplimentare sau derogatorii sânt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Astfel, în cadrul dezbaterilor judiciare s-a stabilit că, conform extrasului din Registrul bunurilor imobile din 02.10.2003, actualizat în data de 04.03.2019, bunurile imobile cu nr. cadastral *****, și respectiv nr.*****.01, din r. Călărași, com. Dereneu, s. Dereneu, fiind înregistrate la 04.02.2003, aparțin cu drept de proprietate – Republica Moldova.

Același extras conține mențiunea că, bunurile imobile menționate sunt grevate cu drept de folosință în favoarea Instituției necomerciale „Adormirea Maicii Domnului” (vol. I, f.d.33-34).

Conform informației prezentate de Agenția Servicii Publice, se constată că, bunul imobil cu nr. cadastral *****, în data de 17.10.2002 în temeiul Hotărârii de Guvern cu privire la edificiile și locașurile de cult nr. 740 din 11.06.2002, a fost transmis în folosință pe termen nelimitat Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” (vol. I, f.d.32).

Extrasul din Registrul de Stat al organizațiilor necomerciale din 23.08.2017, confirmă că, în data eliberării prezentului extras, în Registrul cultelor religioase și al părților lor componente există următoarele înscrieri referitoare la Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Mitropoliei Basarabiei, din s. Dereneu, r. Călărași; nr. de înregistrare – 414, data înregistrării 14.10.1996 (vol. I, f.d.31).

În data de 16.11.2018, Biserica Ortodoxă din Moldova – Mitropolia Moldovei a expediat în adresa Oficiului Cadastral Teritorial Călărași, Filiala ÎS„Cadastru”, o cerere prin care a solicitat rectificarea unei intabulări cu înregistrarea clădirii bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din comuna Dereneu (nr. cadastral *****) cu drept de folosință după Biserica Ortodoxă din Moldova – Mitropolia Moldovei (vol. I, f.d.9-11).

Prin răspunsul nr. 11/07c-07/146 din 13.12.2018, Serviciul Cadastral teritorial Călărași, a comunicat Mitropoliei Chișinăului și a Întregii Moldove următoarele că, bunul imobil cu numărul cadastral ***** (teren pentru construcții) amplasat în r. Călărași, com. Dereneu, s. Dereneu și bunul imobil cu numărul cadastral *****.01 (construcție de cult) amplasat în r. Călărași, s. Dereneu, sunt intabulate în Registrul bunurilor imobile după Republica Moldova. Bunurile imobile menționate sunt grevate conform hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 740 din 11.06.2002 după Biserica „Adormirea Maicii

Domnului”. Iar toate acțiunile SCT „Călărași”, au fost efectuate în corespundere cu legislația în vigoare și în temeiul actelor ce confirmă drepturile (vol. I, f.d. 12).

Complețul judiciar reține la caz că, procedura de contencios administrativ în prezenta speță a fost inițiată până la intrarea în vigoare a Codului administrativ. Or, la 19 iulie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul administrativ, act legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17 august 2018, nr.309-320, care reieșind din prevederile art. 257 alin. (1) Cod administrativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 258 alin. (3) Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Respectiv, admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ depusă de Mitropolia Moldovei, urmează a fi examinată prin prisma prevederilor Legii contenciosului administrativ.

Conform art.1 al. (2) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000 (în vigoare la data emiterii răspunsului), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art.3 al.(1) lit.a) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 (în vigoare la data emiterii răspunsului), obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emis de autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi.

Conform art.16 al.(1) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 (în vigoare la data emiterii răspunsului), persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Art. 17 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 (în vigoare la data emiterii răspunsului), prevede că, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut

de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri; c) data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă.

Nefiind de acord cu răspunsul primit la cererea adresată, în data de 14 ianuarie 2019, Mitropolia Moldovei, s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva Agenției Servicii Publice, Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, cu privire la anularea răspunsului din 13.12.2018, la cererea prealabilă, și obligarea de a rectifica intabularea din Registrul bunurilor imobile la nr. cadastral ***** și *****.01 la rubrica grevare a drepturilor patrimoniale cu drept de folosință în partea ce ține de titular din „Adormirea Maicii Domnului Instituție Necomercială” în „Instituția Religioasă Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove a Bisericii Ortodoxe din Moldova”, care prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, s-a respins ca fiind neîntemeiată (vol. I, f.d. 74).

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, stabilind starea de fapt, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, examinând conținutul hotărârii primei instanțe cu materialele dosarului, atestă că, *deși concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, corespund circumstanțelor de fapt, însă instanța de fond a omis atragerea în proces a Ministerului Culturii și Mitropoliei Basarabiei*, motiv din care instanța de apel va casa hotărârea primei instanțe și va emite o nouă decizie privind respingerea acțiunii, ca neîntemeiate.

Conform art. 2 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998, se definesc următoarele noțiuni așa ca: *cadastru* – sistem informațional de stat ce conține înscrisuri despre terenuri, despre obiectele aferente lor și despre drepturile asupra lor, constituit din cadastrul bunurilor imobile și cadastre specializate; *cadastru al bunurilor imobile* – cadastru general, care reprezintă un sistem unic multifuncțional de înregistrare de stat a bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, de estimare a valorii acestora; *registru al bunurilor imobile* – sistem de înscrisuri, efectuate conform prezentei legi, privitoare la bunurile imobile și la drepturile patrimoniale asupra lor; *registrator* – persoană cu funcții de răspundere, care este în drept să examineze documentele ce confirmă drepturile și să decidă asupra înregistrării bunului imobil și a drepturilor asupra lui, să efectueze și să rectifice înscrisuri în registrul bunurilor imobile în modul stabilit.

Art. 11 alin. (3) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998 (în redacția legi la momentul intabulării), prevede că, Oficiul cadastral teritorial:

- a) elaborează și actualizează planul cadastral al teritoriului;
- b) întocmește dosarul cadastral al fiecărui bun imobil și alte documente necesare ținerii cadastrului;
- c) efectuează înregistrarea drepturilor asupra bunului imobil;
- d) furnizează, în modul stabilit, persoanelor fizice și juridice, autorităților publice informația cadastrală privind bunurile imobile și drepturile asupra lor;
- e) asigură păstrarea în integritate a registrelor cadastrale și arhivarea lor;
- f) exercită alte atribuții conform legislației și statutului său.

Agencia și oficiile cadastrale teritoriale sînt independente de orice proprietar de bun imobil și se supun numai legii.

Crearea și ținerea cadastrului bunurilor imobile intră în competența exclusivă a oficiului cadastral teritorial, care, la rîndul său, nu este în drept să exercite activități ce nu țin de competența sa.

Conform art. 12 alin. (5) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998 (în redacția legi la momentul intabulării), registratorul este în drept:

a) să ceară solicitanților documentele necesare pentru includerea în cadastru a datelor despre bunul imobil și drepturile asupra lui;

b) să decidă, în modul stabilit, asupra efectuării sau modificării înscrisului și/sau asupra efectuării mențiunii în registrul bunurilor imobile ori asupra refuzului de a efectua sau de a modifica înscrisul respectiv;

c) să efectueze, în modul stabilit, modificări și completări în cadastru;

d) să elibereze extrase din registrul bunurilor imobile;

e) să elimine, în modul stabilit, greșelile din cadastru;

f) să exercite alte funcții în conformitate cu prezenta lege, cu alte acte normative.

Art. 29 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998 (în redacție la momentul intabulării), stabilește că, documentele prezentate pentru înregistrarea drepturilor trebuie să corespundă exigențelor prezentei legi și ale altor acte normative.

Documentele prezentate pentru înregistrarea drepturilor se depun în două exemplare, unul fiind originalul sau o copie de pe el, autenticată notarial.

Documentele prezentate pentru înregistrarea drepturilor trebuie să conțină descrierea bunului imobil și, după caz, denumirea dreptului respectiv, semnăturile de rigoare, iar în cazurile stabilite de legislație, să fie autentificate notarial și ștampilate.

În cazul în care documentul are două sau mai multe file, acestea trebuie să fie numerotate și șnuruite.

Nu se primesc pentru înregistrarea drepturilor documentele:

a) ce nu corespund cerințelor prevăzute la alin.(2)–(4);

b) ce conțin ștersături, adăugiri, cuvinte radiate și alte corectări nemenționate în ele;

c) executate în creion;

d) cu deteriorări grave, ce nu permit interpretarea univocă a conținutului lor.

Conform art. 34 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998 (în redacție la momentul intabulării), fiecare înscris referitor la bunurile imobile, la tranzacțiile efectuate cu ele, la drepturile asupra bunului imobil, la grevările lor se identifică în registrul bunurilor imobile prin numărul cadastral al bunului imobil. Fiecărui înscris din subcapitolele II și III ale registrului bunurilor imobile i se atribuie număr de înregistrare.

Raportând prevederile normelor citate la circumstanțele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău atestă lipsa motivelor, ce ar duce la anularea răspunsului Serviciului Cadastral teritorial Călărași nr. 11/07c-07/146 din 13.12.2018, și obligarea Agenției Servicii Publice, de a rectifica intabularea

din Registrul bunurilor imobile la nr. cadastral ***** și *****.01 la rubrica grevare a drepturilor patrimoniale cu drept de folosință în partea ce ține de titular din „Adormirea Maicii Domnului Instituție Necomercială” în „Instituția Religioasă Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove a Bisericii Ortodoxe din Moldova”. Întrucât, în ședința de judecată s-a constatat că, bunurile imobile cu nr. cadastral ***** și respectiv nr.*****.01, din r. Călărași, com. Dereneu, s. Dereneu, fiind înregistrate la 04.02.2003, aparțin cu drept de proprietate – Republica Moldova, fiind grevate cu drept de folosință în temeiul Hotărârii de Guvern cu privire la edificiile și locașurile de cult nr. 740 din 11.06.2002, Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” (vol. I, f.d.32-34).

Prin urmare urmează a fi respins ca neîntemeiat argumentul apelantului privind netemeinicia refuzului Agenției Servicii Publice, de a rectifica intabularea din Registrul bunurilor imobile la nr. cadastral ***** și *****.01 la rubrica grevare a drepturilor patrimoniale cu drept de folosință în partea ce ține de titular din „Adormirea Maicii Domnului Instituție Necomercială” în „Instituția Religioasă Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove a Bisericii Ortodoxe din Moldova”. Or, apelantul n-a prezentat careva probe, ce ar confirma netemeinicia grevării după Biserica „Adormirea Maicii Domnului”.

La acest capitol, Completul judiciar relevă că, apelantul nici la momentul adresării, adică în data de 16.11.2018, n-a anexat documentele necesare prevăzute de lege pentru rectificarea intabulării. Or, din prevederile art. 29 și 34 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998, rezultă că, solicitantul urmează să depună o cerere în acest sens cu anexarea documentelor, ce confirmă stingerea drepturilor, încetarea acțiunii faptelor sau raporturilor juridice în al căror temei s-a făcut notarea, cu filele numerotate și șnuruite, precum și cu achitarea tarifului prevăzut pentru prestarea acestui serviciu, care trebuie depusă personal de către solicitant sau prin intermediul reprezentantului legal al acestuia, la oficiul cadastral teritorial în a cărei rază de acțiune se află bunul imobil, la registrator-ghișeu primire cerere.

În cât privește argumentul apelantului privind existența contractului de colaborare încheiat între Instituția Religioasă Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove a Bisericii Ortodoxe din Moldova cu Ministerul Culturii din 04.01.2003, prin care a fost transmis în folosință și gestiune bunul imobil litigios apelantului, în baza căruia se solicită rectificarea intabulării, Completul specializat relevă că, apelantul n-a prezentat nici o probă, ce ar confirma înregistrarea dreptului de folosință în RBI după ultimul, fiind combătut prin extrasul din RBI din care urmează că, în data de 04.02.2003 a fost înregistrat drept de folosință în privința bunurilor imobile la nr. cadastral ***** și *****.01 în temeiul Hotărârii de Guvern cu privire la edificiile și locașurile de cult nr. 740 din 11.06.2002 după „Adormirea Maicii Domnului”.

Totodată, Completul judiciar atestă că, xerocopia din RBI anexată la acțiune de către apelant/reclamant, ce a fost actualizată în data de 29.02.2012 (f.d.6 vol.I) nu poate fi reținută, fiind combătută prin extrasul din RBI actualizat în data de 04.03.2019, prin care nu se regăsește mențiunea la grevare invocată de apelant (f.d.33-34 vol.I). Din xerocopia anexată de apelant/reclamant mai urmează că, temeiul înscrierii dreptului de folosință este și Titlu de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr.2517000030 din 17.10.2002, care n-a fost prezentat de către apelant.

Declarativ, Completul judiciar apreciază și argumentul intimatului/pârît Agenției Servicii Publice privind competența examinării cauzei în instanța de drept comun în procedura contencioasă și nu în contencios administrativ. Or, în cazul dat apelantul/reclamant a ales calea de contestare a acțiunilor Agenției Servicii Publice în procedura contenciosului administrativ. Or, art.1 al. (2) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000 (în vigoare la data depunerii acțiunii), indică că, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

În acest context, Completul judiciar nu poate reține argumentele apelantei/reclamant, deoarece acesta interpretează eronat normele de drept și situația de fapt, iar poziția părților, se întemeiază pe o interpretare corectă a normelor de drept material, cu aprecierea juridică cuvenită a probelor.

Astfel, analizând circumstanțele de fapt ale speței în raport cu normele legale citate mai sus, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău concluzionează asupra respingerii ca neîntemeiate a acțiunii înaintate de Mitropolia Moldovei, așa cum, argumentele expuse în acțiunea depusă au un caracter declarativ, fiind combătute prin înscrisurile cauzei și normele legale aplicabile speței.

Reieșind din cele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că prima instanță nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat circumstanțele menționate, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluționarea cazului dat.

Luând în considerare cele menționate mai sus și având în vedere faptul că, prima instanță nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, adoptând o hotărâre, fără a atrage în proces Ministerul Culturii și Mitropolia Basarabiei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, ajunge la concluzia de a casa hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 03 martie 2020, cu emiterea unei decizii noi cu privire la respingerea acțiunii înaintate de către Mitropolia Moldovei împotriva Agenției Servicii Publice, Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, terți Ministerul Culturii și Mitropolia Basarabiei, cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, ca neîntemeiate.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(1) lit. c) Cod Administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d e c i d e:

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani) din 03 martie 2020, emisă în cauza în contencios administrativ la acţiunea depusă de către Mitropolia Moldovei împotriva Agenţiei Servicii Publice, Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, terţi Ministerul Culturii şi Mitropolia Basarabiei, cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Se emite o nouă decizie cu privire la respingerea acţiunii înaintate de către Mitropolia Moldovei împotriva Agenţiei Servicii Publice, Comunitatea Religioasă „Adormirea Maicii Domnului”, terţi Ministerul Culturii şi Mitropolia Basarabiei, cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, ca neîntemeiate.

Decizia este executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată la Curtea Supremă de Justiţie.

Cererea de recurs se depune în termen de 30 de zile de la data notificării dispozitivului deciziei instanţei de apel, prin intermediul Curţii de Apel Chişinău, iar motivarea recursului se prezintă în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei motivate a instanţei de apel, prin depunerea la Curtea Supremă de Justiţie. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la Curtea de Apel Chişinău.

Preşedintele şedinţei, judecătorul

Veronica Negru

Judecător

Ina Dutca

Judecător

Ecaterina Palanciuc